Український Православний Собор св. Покрови в Вінніпеґу

НАРИС ЙОГО РОЗВОЮ.

НАКЛАДОМ УКР. ПРАВ. СОБОРУ В ВІННІПЕҐУ.

— 1927 —

Дорогий Брате! — Дорога Сестро!

Отсим маємо честь післати Вам книжочку про Український Православний Собор св. Покрови в Вінніпеґу. З неї Ви Ви довідаєтеся про те, як повстав Український Православний Собор в Вінніпеґу і про многоважну роботу, яку він робить. Робота ся має значіння не тільки для нашого громадянства в Вінніпеґу, але й для всього нашого загалу в Канаді, тому що Собор являється осередком не тільки релігійно-церковної, але й культурно-освітної роботи серед Українців Канади.

Всяка народня робота, тимбільше закроєна на велику скалю, потребує матеріяльної піддержки тих всіх, що розуміють її вагу. З приємністю можемо признати, що велике число щирих і жертволюбивих наших братів і сестер зазначили своє розуміння ваги роботи Собору більшими або меншими жертвами на Собор і вислідом тих жертв являється збудовання першої части величавого будинку Собору, вартість якого разом з устроєнням виносить около $38,000. На сю загальну суму маєтку лишається ще около $12,000 довгу.

Коли зважити, що будова першої части Собору зачалася в тяжкі часи і при крайно ворожім відношенню численних наших противників в Вінніпеґу, то результат дволітної праці, від коли будова зачалася, є дуже значний так під матеріяльним, як і під моральним оглядом. Сей успіх став сіллю в оці наших ворогів, які головно послідними часами зібрали всі свої сили, щоби нашу працю унеможливити. Для сеї ціли вони уживають всяких інтриґ і наклепів, обрахованих на підкопання значіння і впливу Собору і цілої Української Православної Церкви. Свою киринну роботу вони прикривають навіть патріотичними і „поступовими" гаслами. Для сеї ціли наші вороги ріжних політичних і релігійних поглядів подали собі спільно руки. Однак помимо сих ворожих затій ми твердо віримо в остаточну перемогу нашої ідеї, — усунення панування чужих нам людей над совістю нашого народу. Тимбільше віримо в се, що ми не стоїмо одинцем в сій боротьбі, бо з нами Бог і вся свідома, щира і незіпсута часть українського народу в Канаді.

Великим союзником ворогів Собору є довг, який тяжить ще на будинку. Поки не усунемо сего довгу, не можемо сподіватися цілковитого успіху нашої праці. Українська Православна Громада в Вінніпеґу робить зі своєї сторони все, що в її силах, щоби сей довг усунути, однакож її сили є за слабі і тому потребує посторонної помочі.

Ми вже попередно зверталися до українського громадянства в Канаді з просьбами о поміч і богато наших Братів і Сестер відповідали щирими і щедрими жертвами. Сим разом звертаємося знов до Вас, Дорогий Брате, чи Сестро, з просьбою: Прочитайте отсю книжочку уважно. Прочитавши її, переконаєтеся, що робота Українського Православного Собору в Вінніпеґу є важна і конечна для всіх Українців в Канаді і тому заслугує на Вашу щиру піддержку.

Маємо непохитну віру, що свою прихильність до Українського Православного Собору в Вінніпеґу докажете, висилаючи в залученій коверті жертву, на яку Вас лише стати. Крім сього віримо, що займетеся також збіркою між своїми приятелями і знакомими. Імена жертводавців просимо списувати на лісті, яка є на послідній картці сеї книжочки. Лісту просимо переслати нам враз з грішми на адресу касієра Собору.

H. I. BLOCK, — 214 Dufferin Ave., — WINNIPEG, MAN.

З братнім привітом

УРЯД УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВНОГО СОБОРУ В ВІННІПЕҐУ:

В. Свистун, голова, **В. Купченко,** секретар,
М. Комар, заст. голови, **Г. І. Блок,** касієр,
Прот. С. В. Савчук, парох.

Дано в Вінніпеґу, Ман., дня 14-го грудня, 1927.

УВАГА: Членська оплата в Соборі виносить як слідує: Член фундатор з Вінніпеґу платить суму 25 долярів, а споза Вінніпеґу 10 долярів. Член добродітель з Вінніпеґу дає 100 долярів, а споза Вінніпеґу 40 долярів. Член ктитор з Вінніпеґу платить 250 долярів, а споза Вінніпеґу 100 долярів. Згадані суми можна платити також ратами.

Високопреосвященний Іоанн Теодорович,
Архиепископ Канадійський і Американський.

ПРО СОБОР СВ. ПОКРОВИ В ВІННІПЕҐУ.

КОЛИ ЩЕ НЕ БУЛО СОБОРУ.

Щоби читачі могли краще зрозуміти, серед яких обставин почалася і ведеться наша релігійно-просвітна праця, в Вінніпеґу, треба спинитися коротко над тим, як було тут тоді, коли ще не було Собору і коли ще не було православної громади.

Перед війною ніхто з Українців-Галичан навіть не думав про православіє, а то мабуть тому, бо ми, Українці з Галичини, ніколи доброго слова про православіє не чули. А не чули тому, бо хоч православну віру визнавали Українці на Великій Україні, які чисельністю є кілька разів більші від Українців Галичан, які є уніятами, то православна церква на Україні була в руках московського синоду, якого головою був цар. Українська Православна Церква на Україні, будучи поневолена Москалями, була вживана як середник для російщення українського народу. Дальше — унїятські священики в Галичині инакше не називали православну віру, як тільки згірдливо „шизматицькою", а православних Українців „шизматиками". І хоч нераз говорилося, що український нарід знаходиться в політичній московській неволі, то про українську православну церкву не згадували, що й вона знаходиться в тій-же самій неволі.

Прот. С. В. Савчук, парох Собору.

Таке я часто чув тоді, коли ходив в Галичині до церкви. Таке чули чи не всі уніяти, бо майже всі їх священики були виховувані в такім дусі, аби ворожо відносилися

до православної церкви, яка була рідною церквою українського народу, але була в московській неволі. Та що говорити про минуле, коли навіть тепер, коли вже скинено московські кайдани з української церкви, униятські священики і

Високопреосвящений Архиепископ Василь Липківський, Митрополит Київський і всієї України.

дальше прозивають згірдливими словами Рідну Церкву українського народу і її вірних.

Не диво, отже, що Українці з Галичини привезли з собою до Канади таке велике упередження до православної церкви. Що до Вінніпеґу, то Українці, приїхавши сюди, не застали ніяких церков. Та з часом Українці з Галичини, яких в Канаді є велика більшість, побудували дві уніятські церкви. Православні Українці з Буковини і з Великої України побудували також церкву, яка й сьогодня називається „російською церквою", хоч між основателями і теперішними членами не було і нема дійсних Москалів. Але се є власне московська робота, що за поміччю церкви московські священики потрафили так збаламутити деяких православних Українців, що ті вважають православіє за національну віру Москалів, а приналежність до православної церкви приналежність до московської народности.

Гром. В. Свистун,
голова парохії при Соборі.

Вже пізнійше православні Українці з Буковини побудували другу православну церкву на вулиці Дізраелі і хоч не назвали її „російською", то і не назвали українською, тільки „народною". В тій то „народній" церкві правив колись звісний „русский" священик Божик, а тепер править якийсь Москаль. Варта згадати ще й те, що старі українські іміґранти оповідають, що коли ще не було ніяких церков у Вінніпеґу, а Поляки будували костел, то на той костел складали жертви також Українці з Галичини.

Коли вже були уніятські церкви, до яких належали галицькі Українці, то при них засновувалися ріжні просвітні товариства. В тім-же часі засновалося також товариство „Боян", яке відразу стало на незалежнім становищу до уніятських церков, а то тому, бо члени, які згуртувалися в товаристві „Боян" не годилися з роботою тих церков супроти національних стремлінь українського народу. Та невдовзі по тім було в Вінніпеґу три подібних незалежних від уні-

ятських церков товариств, а се: згадане товариство „Боян" та товариства Заньковецької і Котляревського. Останні два товариства зорґанізувалися при уніятських церквах, але довго не були разом і відійшовши від церков, працювали самостійно так, як товариство „Боян". Члени згаданих товариств до церкви майже не ходили. Говорю головно за товариство „Боян", якого членом я був, але думаю, що подібне можна сказати і про других два товариства. А не ходили тому, бо, як я вже сказав, не погоджувались з тою роботою, яку робила уніятська церква серед українського народу.

На членів згаданих товариств, які будь що будь належали до свідоміших одиниць українського загалу в Вінніпеґу, мав немалий вплив „Український Голос", часопис, який служив і служить українським справам. Згадані товариства працювали виключно на драматично-співацькім поли і того часу були вони осередками культурного і просвітного руху у Вінніпеґу.

Гром. М. Комар, заступник голови парохії при Соборі.

Коли зорґанізувалося в Вінніпеґу товариство Український Народний Дім і коли куплено будинок, згадані товариства ще кілька літ працювали окремо, а там злучилися з Українським Народним Домом.

В таких то обставинах і опозиції до уніятської церкви зі сторони членів згаданих товариств, а також і свідомих громадян Українців в Вінніпеґу, минуло кільканайцять років. І з певністю можна сказати, що не було тоді ані одного Українця-Галичанина, який був би міг предбачити, що за кілька років свідомі Українці згуртуються коло своеї відновленої Рідної Церкви, якою є Українська Православна Церква.

ЗОРҐАНІЗОВАННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ В ВІННІПЕҐУ.

В тих часах „Український Голос" писав про те, яка то шкода робиться українському народові через чужу роботу унятської церкви, яка знаходилася під контролею бель-

Перший день копання салеру під Собор св. Покрови в Вінніпеґу, 27 червня 1927 р.

ґійських і французьких попів. З писань „Українського Голосу" виходило, що треба конечно такій шкідливій роботі запобігти, але в який саме спосіб, ніхто не знав.

Та найбільше обурення проти унятської церкви серед

свідомих Українців повстало тоді, коли уніяти, а головно їх епископ Будка почав простягати руки по чисто народні інституції. Головно було се тоді, коли він почав шалену кампанію проти такої важної української виховавчої інституції, як Інститут ім. П. Могили, який свідомі Українці збудували на те, аби в нім виховувати українську молодь на свідомих і чесних членів свого народу та свідомих горожан краю. Тоді розгорілась боротьба між католиками і свідомими Українцями. І богато зачали серіозно застановлятись над тим, який всему тому буде кінець. Та одного дня сталася несподіванка для всіх тих, які були зацікавлені тою боротьбою, —

Вид середини Собору св. Покрови в Вінніпегу підчас будови.

несподіванка і для уніятів і для Українців, які були в опозиції до уніятської церкви.

17 липня, 1918 року у вінніпегськім англійськмі дневнику „Фрі Прес" появилася новинка, що Українці, які не годяться з церковною політикою епископа Будки, мають „тайний" зїзд в Саскатуні, щоби заложити „нову" церкву, а навіть говорилося, що на епископа тої „нової" церкви намічено одного уніятського священика. Новинка ся була подана мабуть з уніятських жерел, бо була баламутна і зараз на другий день в тій самій газеті появилася новинка, щось в

роді спростовання новинки з попереднього дня, і в ній вже говорилося, що то не був ніякий „тайний" з'їзд, а що зовсім явно зїхалися чільніщі Українці, які рішили для добра українського народу в Канаді відновити Українську Православну Церкву.

Ся вістка зробила дуже приємне враження на всі тих Українців, які хоч були релігійними, але до церкви, чи то православної чи уніятської, не хотіли належати, бо одна служила московським інтересам, а друга римським. Вони приняли вістку про відродження Рідної Церкви з великим одушевленням і вірили у її світлий розвій.

Одна з світлин будови першого поверху Собору.

Знову-ж противники не вірили в успіх нового руху і коли почалася робота в напрямку орґанізовання українських православних громад, вони називали той рух „шопкою" та виговорювали инші несотворені річи проти нього.

Ми в Вінніпеґу дуже раділи, довідавшися, що на заході орґанізувались українські православні громади, а ще більше раділи, коли довідались, що вже є кілька українських священиків. Коли весь той рух провадився на кольоніях, то в Вінніпеґу черз довший час не робилось нічого, щоби й між нами зорґанізувати православну громаду. Я ще і нині не знаю, чому воно так було, але здається мені, що тому, що не було провідника, який взявся-б за діло. Та як би там не було, українська православна громада у Вінніпеґу повстала доперва в пять літ від часу відродження Рідної Церкви.

В 1923 році відбулося в Вінніпеґу кілька зборів в справі зорґанізовання української православної громади, в яких

брали участь люде, які найбільше інтересувались Рідною Церквою. Ініціяторами були гром. В. Свистун і В. Кудрик, редактор „У. Г.", який саме тоді став православним священиком. На сих зборах переважала думка, що православний рух може числити на великий успіх в Вінніпеґу, бо-ж тут є свідомі Українці, які розуміють вагу Рідної Церкви. Того-ж таки року й зорґанізовано українську православну громаду в Вінніпеґу.

Коли вже зорґанізували громаду, почали ми думати і про богослуження. А що на разі не було такого будинку, в якім можна-б була богослуження відправляти, то рішено було прилучитись покащо до православної церкви при вулиці Дізраелі.

Я вже вище згадував, що ся церква була збудована майже виключно самими буковинськими Українцями, між

Вид полудневої сторони першого поверху Собору св. Покрови в Вінніпеґу підчас будови.

якими були і є свідомі та щирі Українці, але що вони були в меншости, то їх обслугував, як і тепер обслугує священик з російської місії. Отже хоч ми і рішили прилучитись до сеї церкви, а навіть ходили якийсь час на богослуження, то не ходили ми в великій скількости, бо відчували там, зі сторони московського священика, чужий і ворожий для Українців дух. Найдовше з нашої сторони ходили співаки, але з часом і вони перестали, бо чулись не дома.

В міжчасі відбувалися збори нашої громади, на яких обговорювано тодішні наші обставини і ми прийшли до переконання, що нам конечно треба мати свого священика і свої богослуження, бо коли сього не буде, то ми ніяк не підемо вперед. Рішено отже, щоби винаняти якийсь буди-

нок, в якім можна-б відправляти богослуження. Були ріжні проекти, роблено ріжні старання, а скінчилось на тім, що заряд нашої громади винаняв анґліканську церкву св. Петра, в якій ми могли мати свої богослуження два рази на місяць, які однак мали відбуватися аж по богослуженнях анґліканських.

Рівночасно громада порозумілася з о. прот. С. В. Савчуком, який був тоді адміністратором Української Православної Церкви в Канаді і мешкав в Саскечевані, і він погодився замешкати в Вінніпеґу та обслугувати нашу громаду.

З візитації Архиепископа Іоанна Теодоровича в Вінніпеґу.— Підчас архиерейської Служби Божої між мурами Собору.

СПІВАКИ — СЕ ПЕРШІ ПІОНІРИ.

Коли все те діялося, коли громада клопоталася про місце на богослуження, тоді гром. В. Свистун, — поминувши те, що він найбільше зі всіх нас в Вінніпеґу посвячував свого вільного часу для нової громади, взявся ще до одної дуже важної справи, яка чи не найбільше причинилася до нашого поступу, а саме до зорґанізовання і вишколення церковного хору. Жалую, що не памятаю імен всіх тих, що сходилися на перші проби співу. Знаю однак, що були се в більшій части члени бувшого товариства „Боян", дехто з т-ва Заньковецької, а також деякі студенти й студентки, які не належали до ніяких товариств. Найбільше співаків бу-

ло з бувшого товариства „Боян" раз тому, що в нім гуртувалися свідомі Українці, а по друге тому, що коли гром. Свистун приїхав з Галичини, він став членом згаданого товариства. За свою щиру працю в товаристві гром. Свистун здобув собі симпатію й довіря у його членів, а коли опісля він виїхав до Саскечевану і там своєю працею причинився до заснування Інституту імени Петра Могили, який став гордістю всіх Українців-патріотів в Канаді, то бувші члени „Бояна" відносились до гром. Свистуна ще з більшою повагою і прихильністю. Не диво, отже, що богато з бувших членів „Бояна" згуртувалися коло гром. В. Свистуна й ходили на

Вид з посвячення угольного каменя Собору св. Покрови в Вінніпеґу, якого довершив Високопреосвящений Архиепископ Іоанн Теодорович дня 16 серпня, 1925 р.

проби церковного співу та щиро працювали, як і тепер працюють для добра Рідної Церкви. Розуміється, що тепер є вже богато нових співаків в соборнім хорі, але все таки першим його співакам належиться велике признання як піонірам гарного діла.

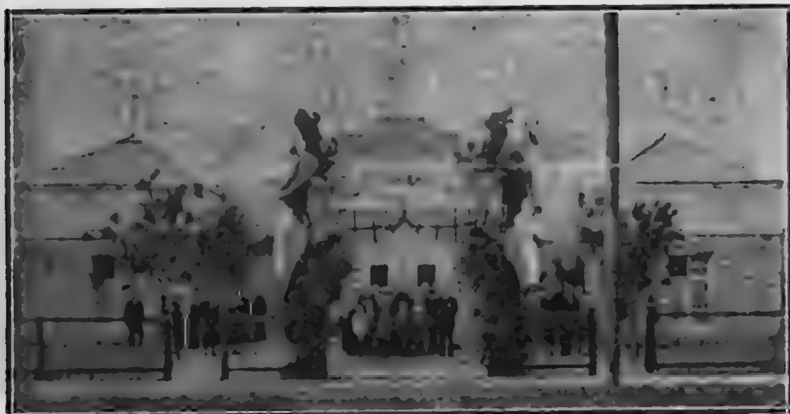
Гром. Свистун відразу почав учити церковних пісень на українській мові, хоч зразу співали і на старославянській — а то тоді, коли ходили співати до вище згаданої православної церкви при вулиці Дізраелі.

Зразу не було вигідного місця на проби співу, бо не

було своеї салі, а на винайм салі не було грошей. Отже проби відбувалися в домі гром. Свистуна а також в офісі редакції „Українського Голосу". На пробах приготовлялися, щоби на першім нашім богослуженню співати по українськи.

БОГОСЛУЖЕННЯ У ВИНАЙМЛЕНІЙ ЦЕРКВІ.

Перше богослуження у винаймленій анґліканській церкві відбулося на Різдво, 7 січня, 1924 року, яке відслужив о. Савчук. Перше богослуження, а до того на українській мові, зробило незвичайно велике враження на присутних. З дальшими богослуженнями, які відбувались два рази на місяць, були ріжні невигоди, бо з раня відправляли своє богослуження Англійці, які нераз протягали його досить довго, а ми тоді мусіли чекати, як було тепло, то на дворі, а як

Привітна брама в часі архиерейської візитації в Соборі св. Покрови в Вінніпеґу 1926 року.

зимно, то в салері під церквою. Одним словом, були не аби які невигоди, але иншої ради не було. Шукаючи виходу з трудного положення, ми рішили були відправляти богослуження в однім будинку, в якім містився колись театер, але відправили там тільки одно богослуження, бо будинок показався невідповідний і ми вернули назад до анґліканської церкви. Але треба сказати, що ті невигоди, які ми переносили, вийшли нам на користь, бо підганяли нас до будови своєї власної церкви. Можна сказати, що той час, коли ми містилися у винаймленій церкві, належить до гарних спомп-

нів, бо тоді ми поставили перші підвалини під нашу пізнійшу роботу, тоді ми згуртувались до праці на церковнім полі. За той час також наша громада, яка була з початку навіть дуже мала, зросла у поважну орґанізацію.

БУДОВА СОБОРУ.

Зорґанізовання православної громади, а відтак українські богослуження у винаймленій церкві — се були початки нашої роботи. Дальшим нашим завданням було подбати про власну церкву. Що до сего, то були ріжні пляни, ріжні пропозиції. Зразу ніхто й не думав, щоби купувати чи будувати щось великого, бо не було в нас на се фондів. Як і говорилося про будову чи купно, то тільки про малу церкву. Також через довший час думалося купити таки ту анґліканську церкву, в якій ми мали свої богослуження, бо Анґлійці хотіли її продати, і то, як казали, досить тано. І як би та церква була більше між нашими людьми, то хто знає, чи були-б ми її й не купили. Але тепер бачимо, що се була-б велика помилка, бо в тій церкві не можна-б було робити такої роботи, яку робиться тепер у Соборі.

По ріжних міркованнях та по обговоренню справи з управою Української Православної Церкви, рішено приступити до будови Собору, який має бути центром Української Православної Церкви в Канаді і до збудовання якого має причинитися весь український православний загал в Канаді. Рішено також, щоби побудувати вперед перший поверх, який буде служити на богослуження і на культурно-освітні цілі.

В тім часі при громаді було вже зорґанізоване Жіноче Товариство, яке щиро працювало в ціллях несення матеріяльної помочі громаді через устроювання базарів та инших підприємств. Колектори почали збирати жертви на Собор в Вінніпеґу і треба признати, що вінніпеґське українське громадянство дуже щедро жертвувало на сю ціль. Була велика поміч і в тому, що деякі громадяне позичали на Собор досить поважні суми грошей і деякі з них не брали проценту. Рівночасно оголошено кампанію за збіркою на будову Собору між Українцями по цілій Канаді.

Яке вже зібрано трохи грошей, куплено в тій части Вінніпеґу, де живуть Українці, гарну, незабудовану площу з 10 лотів, які куплено дуже тано, бо за 2600 долярів.

Члени урядів при Соборі св. Покрови в Вінніпеґу. (Імена подані на стороні 19.)

Гром. Ковбель, також бувший члена „Бояна” і перший з тих, які згуртувалися коло Рідної Церкви, виробив плян Собору, який громада приняла і доручила гром. Ковблеви, як будівничому, проводити цілою будовою. Гром. Свистун був управителем. Члени рівнож рішили, що будуть вечерами помагати при будові і то зовсім безплатно.

Першу роботу, а се міряння і копання салєру, почали в суботу з полудня, 27 червня, 1925 року. Зійшлися члени громади, — робітники і деякі професіоналісти, включаючи й о. Савчука — і всі взялися радісно до копання салєру. Від того дня члени приходили кождого вечера і щиро працювали. Деякі не опускали ні одного вечера. Копання салєру й цементовання фундаменту доконали, за малим винятком, безплатно прихильники та члени нашої громади. Тут треба піднести і се, що наше жіноцтво та дівчата також не мало причинилися до будови Собору, приносячи робітникам перекуску та „підганяючи” своїх чоловіків та наречених до роботи. Були й такі, що кидали пісок до машини, яка мішала цемент.

Коли вже вицементовано салєр та розпочато мурування стін, відбулося посвячення угольного каменя, яке довершив Високопреосвящений Архиепископ Іоанн Теодорович при

ЧЛЕНИ УРЯДІВ ПРИ СОБОРІ СВ. ПОКРОВИ В ВІННІПЕҐУ.

(До фотоґрафії на стороні 18.)

Горішний ряд, з ліва на право: **Василь Мандрик,** касієр Брацтва; **Михайло Хариш,** заступник голови Брацтва; **М. Демчук,** старший брат; **Василь Угринюк,** контрольор парохії; **Гр. І. Блок, секретар-касієр; Й. Богоніс,** фінансовий секретар Брацтва; **Мир Стечишин,** контрольор парохії; **Стефан Міхоцький,** рекордовий секретар Брацтва; **Н. Совсун,** контрольор Брацтва; **О. Боянівський,** референт драматичний.

Середний ряд, з ліва на право: **п-ні А. Якиміщак,** касієрка Жіночого Товариства; **п-ні М. Боянівська,** контрольорка Жіночого Т-ва; **п-на Марія Марко,** рекордова сескретарка Жіночого Т-ва; **Ст. Сокульський,** господар соборної салі; **п-на Ганка Романчич, фінансова-секретарка** Жіночого Т-ва; **Вік. Купченко,** рекордовий секретар парохії; **п-ні М. Угринюк,** контрольорка Жіночого Т-ва; **М. Пасічняк,** контрольор парохії і діріґент хору „Бояна”; **п-ні Г. Хариш,** касієрка Сестрицтва; **п-ні А. Сокульська,** старша сестриця; **п-ні Богоніс, старша сестриця.**

Долішний ряд, з ліва на право: **Мих. Папіш,** голова Брацтва; **п-на Анна Марко,** голова Т-ва Дівчат; **п-ні О. Савчук,** заст. голови Жіночого Т-ва; **прот. С. В. Савчук,** парох; **Василь Свистун,** голова парохії і діріґент церковного хору; **п-ні О. Свистун,** голова Жіночого Т-ва; **п-ні М. Папіш,** рекордова секретарка Сестрицтва; **Василь Батицький,** голова Т-ва „Боян”.

Церковний хор при Соборі св. Покрови в Вінніпеґу. Дірігент гром. В. Свистун.

співучасти нашого пароха і оо. Білона, Новосада і Кучера. На се богослуження прибуло богато людей також з-поза Вінніпеґу, щоби бути співучастниками такого великого свята. Приїхали, щоби побачити українського епископа, висланця золотоверхого Києва. Приїхали, щоби почути богослуження на рідній українській мові.

Коли по Службі Божій приступлено до вставлення і посвячення угольного каменя, промовляли крім епископа представники ріжних українських товариств та гості. Говорив також гром. Свистун, за найбільшими заходами якого побудовано Собор. Він закликав до складання жертв, щоби імена жертводавців можна ще було записати на перґаміні, який опісля замуровано в угольний камінь. І нім камінь замуровано, перечитано довгу лісту жертводавців.

Коли вже дальшу роботу коло Собору, як мурування, плястровання, мальовання і т. п. робили платні фахові робітники, то богато з нас і далі приходили вечерами та суботами по полудни і робили таку роботу, яка не вимагала фаховців, через що кошти будови були значно зменшені. Між нами був великий ентузіязм. Я не вірю, щоби який другий український будинок в Вінніпеґу був збудований з таким ентузіязмом, з яким ми побудували перший поверх Собору.

На неділю, 22 листопада, 1925 р., перший поверх був вже готовий і тої неділі відбулося перше богослуження, підчас якого саля Собору була переповнена. Службу Божу відправив о. прот. Савчук при співучасти о. прот. Кирстюка і о. Слюзара. По полудни відбулася святочна академія, на якій говорили представники від українських орґанізацій. Була також концертова програма. Люде, які були на першім богослуженню і на святочній академії, побачили просторy, гарно укінчену салю, яка була присвячена того дня для релігійної і культурно-просвітної роботи. Були люде здивовані тим, що там, де підчас богослуження виднів прекрасний іконостас і царські двері, там на святочній академії видніла сцена. Як се робиться? Іконостас в Соборі є рухомий і коли сцена є потрібна для концерту чи вистави, тоді іконостас і царські двері засуваються під східну стіну, а сцену уладжується після вимог представлення чи концерту.

Рівнож треба зазначити, що в салі є вигідні крісла, яких нема в других українських салях. Є рівнож зроблені сто-

Хор Співацько-Драматичного Товариства „Боян" при Соборі. Дірігент гром. М. Пасічняк.

ли, яких вживається для спільної вечері. Їх в разі потреби причіплюється до крісел і тоді коло них може вигідно поміститися кілька сот людей.

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНА РОБОТА В СОБОРІ.

Від побудовання першого поверху Собору минуло 22 листопада, 1927 р. два роки. Короткий час, та за той час попри релігійну роботу зроблено дуже богато і культурно-просвітної праці.

Культурно-просвітна праця провадиться головно в зимовім сезоні. Через послідних два зимові сезони в Соборі відбувалися концерти з відчитами майже кождої неділі. Концерти були устроювані силами православної громади, Українського Народного Дому, дітьми з Рідної Школи при Українськім Народнім Домі і дітьми з Недільної Школи при Соборі. Рівнож виступала часто мандолінова орхестра при У.Н.Д. а також кілька разів виступала смичкова орхестра під проводом Т. Угринюка.

Часто були виставлювані суботами вечерами драматичні штуки, в більшости з рамени Українського Народного Дому, а також з рамени православної громади.

Дуже важну виховавчу ролю в Соборі відограє Недільна Школа, в якій виховується нашу молодь на добрих християн, гарних громадян, свідомих Українців і чесних горожан Канади. Науку в Недільній Школі провадять крім о. Савчука також світські учителі й учительки. Недільна Школа вперше була зорґанізована ще 1924 року, коли ми не мали ще своєї церкви. Першого року істнування Недільної Школи в ній вчила, кромі пароха, панна Анна Романчич, яка доложила чимало труду для її гарного розвою. Крім панни Романчич за минувших три роки в Недільній Школі вчили пані Свистун, пані Савчук, пані Арсенич, пані Симчич, пані Якиміщак, панна Марія Марко, панна Анна Марко і громадяне Григорій Марко, Віктор Купченко і Йосиф Богоніс. Сього року вчать: о. Савчук, панна Марія Марко, панна Анна Марко, панна Е. Буґера, пані О. Савчук і громадяне Й. Богоніс і Віктор Купченко.

Що до відчитів та дебат, то за два сезони були в Соборі такі відчити й дебати:

Наш парох, о. прот. Савчук, виголосив такі відчити:

„Батьки і діти", „Роля інстинктів і навичок у вихованию", „Воля і сваволя" і „Значіння історії для народу".

Гром. В. Свистун виголосив: „Про жидівську кольонізацію України" (2 відчити на сю тему), „Куди йде Росія, до соціялізму чи капіталізму" (3 відчити), „Націоналізм і націоналісти", „Будучність України", „Зворотний момент в життю Українців Канади".

Гром. Вол. Купченко: „Українська культура" (2 відчити), „Роля унії в нашій історії" (2 відчити).

Учительський персонал Недільної Школи при Соборі св. Покрови в Вінніпеґу на шкільний рік 1927—1928.

Стоять, з ліва на право: Гром. И. Богоніс, о. прот. С. В. Савчук (управитель), гром. Віктор Купченко. — Сидять, з ліва на право: п-ні Ольга Савчук, п-на Марія Марко, п-на Анна Марко, п-на Е. Бугера.

Гром. Мир. Стечишин: „Значіння історичної традиції", „Політичні орієнтації Українців в Европі", „Наші організаційні недомагання", „Провідники народу", а також виголосив організаційні відчити в користь Українського Запомогового Товариства „Взаїмна Поміч" та реферати підчас народних свят.

Гром. Арсенич: „Свобода слова, совісти і преси", „Становище Канади супроти Великої Британії в порівнанню зі

Діти з Недільної Школи при Соборі св. Покрови в Вінніпеґу.

становищем України супроти Союзу Совітських Републик" і „Кляси і професії".

Др. П. Гуцуляк: „Про зуби" і „Циркуляція крови".

Гром. Залозецький: „Дещо цікавого про сон" (2 відчити) і „Світове значіння кооперативного руху".

Гром. Н. В. Бачинський: „Культурне значіння національного танку".

Гром. М. Кумка: „Як будував і як руйнував український нарід".

Гром. Якиміщак: „Що буде з наших дітей".

Гром. Ю. Стечишин: „Берестейська Унія".

Гром. В. Авраменко: „Відродження українського національного танку".

Гром. В. Кухта: „Про Полудневу Америку".

Др. І. Вацик: „Про недугу рака".

Дебати були на такі теми:

„Република є ліпша від конституційної монархії". Дебатанти — громадяне М. Залозецький і Н. Бунька, Т. Д. Ферлей і Д. Гунькевич.

„Україна не може обійтися без Жидів". Дебатанти — громадяне М. Стечишин і С. Озеро, В. Свистун і Д. Якиміщак.

„Рішено, що провінція Манітоби повинна приняти пропозицію продавати пиво шклянками, як зазначено в так званім „Сейлс оф Бір Ект". Дебатанти — студенти М. Вавриков і А. Ковбель, В. Яремій і С. Т. Склепович.

„Московщина є більше небезпечною для України чим Польща". Дебатанти — о. Савчук і Т. Д. Ферлей, М. Стечишин і М. Залозецький.

Теми відчитів та дебат вказують, що Українці в Вінніпеґу мають тепер нагоду поширювати своє знання. Ті відчити, се неначе університетські виклади, лише виголошувані в приступній для пересічного слухача мові.

Крім сего, в Соборі відбувалися ріжні народні свята, як Шевченківське, Франкове, Петлюри і инші. Були річниці Товариства „Взаїмна Поміч", Українського Народного Дому і церковної громади при Соборі.

Вид першого поверху Собору св. Покрови в Вінніпеґу підчас будови. — З полудньово-західного боку.

ДАЛІ ВПЕРЕД.

З вище написаного виходить, що *побудовання Собору* було конечністю, бо робота, яка робиться при Соборі, є необхідною конечністю.

Собор хоч має побудований лише перший поверх, має гарну салю, яка вповні відповідає і для богослужень і для концертів та представлѐнь. В Соборі кождої неділі співає прекрасно соборний хор, а наш парох, о. прот. Савчук виголошує проповіди на релігійно-моральні, а також ї на народні теми. Ті проповіди поглиблюють між вірними Христову науку та національну свідомість, а також віру в самих себе. В Соборі провадиться Недільна Школа і ті *діти, яких вона виховує*, коли виростуть, будуть гарними членами свого народу та чесними горожанами свого краю.

При Соборі є зорганізоване Брацтво й Сестрицтво, а також є Жіноче Товариство і Товариство Дівчат. Зорґанізовано також в місяці жовтні, 1927 р., співацько-драматичну секцію „Боян" та просвітну секцію, яка устроює відчити і дебати.

Се все вже є.

А що буде?

Я переконаний, що коло Собору зеднаються всі свідоміщі Українці, бо як-же свідомий Українець може не попирати такої роботи, яка при Соборі робиться? А тому, що при Соборі будуть згуртовані найкращі Українці, тому при Соборі буде робитися як найкраща робота, *з якої будуть користати* не тільки Українці міста Вінніпеґу, але Українці з цілої Канади.

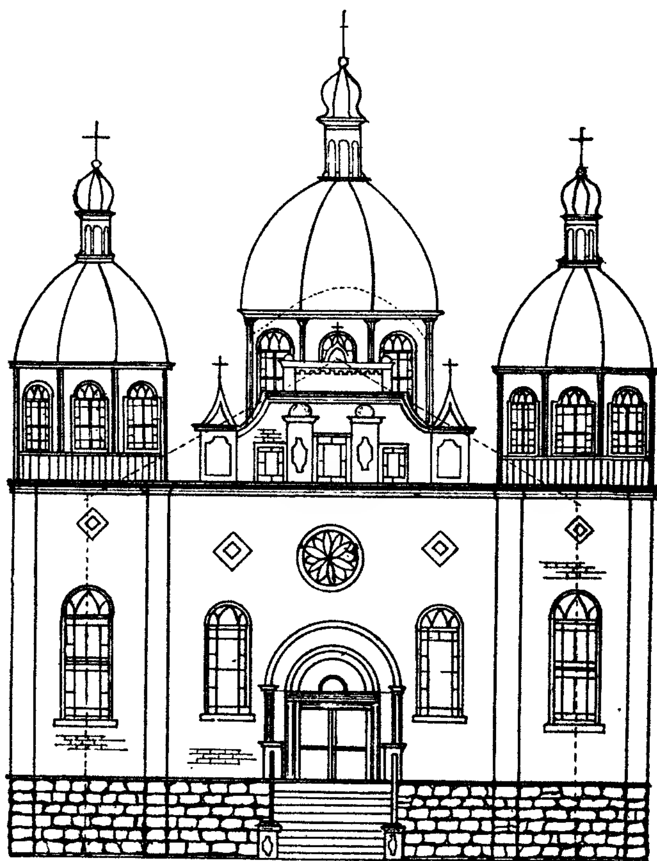
Коли-ж сплатиться довг, який ще тяжить на Соборі, тоді за Божою поміччю збудується другий поверх, який виключно буде служити на богослуження, а теперішна саля на всі культурно-просвітні цілі.

При Соборі з бігом часу утворяться ріжні додаткові секції, як приміром, центральна освітна Секція **Молоді та** Рідна Школа. Се, правда, буде коштувати труд і гроші, але без сего ніяка робота не можлива. От і тепер вже показується потреба побудувати при Соборі *школу для дітей, бо соборна* саля з її вигідними кріслами для публики, не є вигідна для ведення в ній Рідної Школи. В такій салі гуртувалися-б також ґімнастичні і инші орґанізації молоді.

Все се є конечне і можливе, а осягнемо се, тоді будемо старатися о більше. Отже можна сміло сказати, що Українська Православна Церква в Канаді, з Собором в Вінніпеґу як її центром, буде завжди для канадійських Українців тим, чим є сонце для всього живучого на землі.

В. Батицький.

Листопад, 1927.

Проект, як мав би приблизно виглядати Собор св. Покрови в Вінніпеґу по укінченню.

МАЄТКОВИЙ СТАН УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВНОГО СОБОРУ.

Стан чинний 31 січня 1927 року.

Будинок Собору, матеріял		$13,178.29
Пломбер, матеріял, прибори і робота		2,846.32
Електрика, матеріял, прибори і робота		1,670.45
Пластермени, латкарі, сурмени, бляхар		992.25
Мулярі		1,972.25
Теслі		2,807.55
Прості робітники		741.15
Мішання цементу, коні (тіми), ріжні видатки		804.20
Цілий кошт будови		**$25,012.46**
Кошт лотів, пересування беклейни і податок до кінця 1925 року	$3,683.91	
Огорожа довкола площі	329.77	
		4,013.68
Орґанізаційні видатки, друки, ґазета і т. д.		432.15
Дарована робота коло будови й площі		2,000.00
Вартість будинка і площі		**$31,458.29**
Крісла		2,437.38
Пяно		350.00
Іконостас, куртини і сценерія		1,606.80
Столове начиння, церковні і другі речі		1,441.92
Вартість товарів в буфеті		49.27
Винні Українському Православному Соборові за оголошення і салю	275.00	
Винні за декляровані фондації	455.00	
		730.00
Чиста готівка в банку і на руках		899.06
Весь маеток		**$38,972.72**

СТАН ДОВЖНИЙ:

Морґедж	$10,000.00	
Приватні позички	4,286.91	
Довжність компаніям за матеріял і роботу	1,028.88	
Всі зобовязання		15,315.79
Надвижка маєтку над зобовязаннями або чистий маеток		**23,656.93**
		$38,972.72

ПОЯСНЕННЯ: Від 31 січня 1927 року до тепер сплачено додатково около $2,500.00 довгу.

000022956817